

گرایش‌های آینده در سلامت الکترونیکی (e-Health)

مسیو هوماس یکی از منفورترین شخصیت‌های رمان "مادام بوواری" است. داروساز فریبکاری که خود را به عنوان دوست صمیمی شارل بوواری جا می‌زند...

مسیو هوماس یکی از منفورترین شخصیت‌های رمان "مادام بوواری" است. داروساز فریبکاری که خود را به عنوان دوست صمیمی شارل بوواری جا می‌زند.

در حقیقت او مداوما آبروی شارل را نزد بیمارانش می‌برد، بنابراین در به خاک سیاه نشستن شارل دخیل است. مسیو هوماس صرفاً آدمی شریر نیست. مرد باهوشی است در گذشته به خاطر طبابت بدون مجوز محکوم شده است. بنابراین او به صورتی بسیار معقول نگران است که شارل او را به خاطر کسب و کار غیرقانونی توصیه‌های بهداشتی و مشاوره‌های خصوصی که از راه آنها داروخانه‌اش را می‌چرخاند، به مقامات لو دهد.

موفقیت نهایی طرح حيله‌گرانه داروساز مایه تعجب نیست. آن دوران زمانی بود که آهنگرها و سلمان‌ها به طور معمول می‌توانستند، نقش دندانپزشکان و جراحان را ایفا کنند (جدا از اینکه شارل نیز دکتر نبود، او تنها یک "مامور بهداشت" بود)؛ و بیماران و پزشکان مجبور بودند تشخیص و درمان بیماری، رو در رو دیدار کنند؛ و دسترسی به اطلاعات بهداشتی امتیازی بود که تنها افراد معدودی آن را دارا بودند.

البته پیام‌های پستی و تلگرافی به طور رایجی در دسترس بودند، اما هیچکدام از آنها امکان مکالمات هم‌زمان را فراهم نمی‌کردند. مادام بوواری در سال 1856 به صورت پاورقی منتشر شد، دقیقاً بیست سال پیش از آنکه گراهام بل حق انحصاری تلفن برقی را از اداره ثبت اختراعات آمریکا بگیرد.

هنگامی که ICT (تکنولوژی‌های ارتباطات و اطلاعات) از همه نوع امکان مشاوره‌های سریع و پاسخ‌های سریع را فراهم آورد، "آنکال بودن" (on call) بودن پزشکان معنای جدیدی پیدا کرد، "پزشکی از راه دور" (telemedicine) متولد شد، و مسیو هوماس‌ها در سراسر جهان به طور فزاینده‌ای در گذران زندگی دچار مشکل بیشتری شدند.

امروزه ما معمولاً از e-Health یا Health 2.0 به عنوان آخرین پیشرفت در مراقبت‌های بهداشتی سخن به میان می‌آوریم، که به طور فزاینده‌ای "بیمار-محور" (patient-centered) و نه فقط "بیمار-مدار" (patient-oriented) است. تعاریف گوناگونی از e-Health شده است، اما به سادگی می‌توان گفت e-Health پاسخی است به "آنچه دانشمندان کامپیوتر تا بحال برای سلامتی شما انجام داده‌اند".

e-Health چه به صورت توانا کردن اشخاص که به طور مرتب به اطلاعات بهداشتی بر روی اینترنت دسترسی دارند، و چه به صورت کاربردهای پیچیده‌ای برای تحت نظر گرفتن جمعیت‌های بیماران از راه تلفن‌های همراه، پدیده‌ای ماکروسکوپیک است، که به سرعت در حال گسترش است و قابلیت‌های بالقوه فراوانی دارد.

دو کنفرانس که اخیراً در هلند برگزار شد- دومین کنفرانس Health 2.0 و اولین اجلاس بین‌المللی بهداشت روانی الکترونیکی (e-Mental Health) به خوبی رشد تصاعدی e-Health و محبوبیت آن را به تصویر کشیدند. در پشت این موفقیت پزشکی مبتنی بر تکنولوژی اطلاعات دو پدیده و دو گرایش قابل تشخیص است.

بدن شفاف

اولین پدیده را می‌توان "بدن شفاف" ("the transparent body") نامید. تکنولوژی اطلاعات با ایجاد امکان اندازه‌گیری، تحت نظر داشتن و اداره کردن بدن‌مان به نحوی عمیق‌تر، دقیق‌تر و غیرتهاجمی‌تر، کاوش بدن ما را آسان‌تر کرده است. دیدگاه ما از تعامل‌ها از بیرون و از درون بدن‌مان (برای مثال نانو تکنولوژی) را گسترش بخشیده، و مرزهای بین بدن و محیط خارج را نفوذپذیرتر کرده است (برای مثال MRI).

ما پیش از این مانند جعبه سیاه بودیم، اکنون به سرعت در حال شدن به جعبه شفاف هستیم که هر کسی درون آن را می‌تواند ببیند.

بدن مشترک

دومین پدیده را می‌توان "بدن مشترک" ("shared body") نامید. اکنون بدن "من" می‌تواند به سادگی به عنوان یک "نوع" بدن در نظر گرفته شود، بنابراین به آسانی می‌توان از "وضعیت سلامتی من" به "وضعیت‌های سلامتی که من با دیگران در آن مشترک هستم" حرکت کرد و بیشتر و بیشتر طبیعی می‌شود که فرد به جای آنکه خودش را به عنوان منبع اطلاعات (چیزهایی که به دکتر می‌گوییم) یا

مالک اطلاعات درباره خودش (پروفایل سلامتی گوگل را به یاد آورید) در نظر بگیرید، به عنوان کانالی به شمار آورد که اطلاعات DNA و خصوصیات زیستی ناشی از آن را میان نسل‌های گذشته و آینده منتقل می‌کند.

گرایش‌های مربوط نیز یکی دموکراتیک شدن اطلاعات بهداشتی است، که در دسترس برای فرد، قابل واگذاری به دیگران، تحت مالکیت تعداد بیشتری از شهروندان در هر "یونوویریل" (شهر محل سکونت بوواری‌ها) مدرن است. و دوم اجتماعی شدن (socialization) مشکلات بهداشتی است: تنها کافی است برای مثال کلمه "multiple sclerosis" (بیماری ام اس) را روی یوتیوب جستجو کنید، تا بپذیرید که تکنولوژی اطلاعات به چه شیوه آسان و تاثیرگذاری می‌تواند درک ما از تعلق به یک اجتماع شکل دهد و دگرگون کند.

جمعیت جهان تا سال 2018 برای اولین بار در تاریخ بشر، تعداد بیشتری از افراد بالای 65 سال خواهد داشت تا کودکان زیر پنج سال. ما داریم سالمندتر، تحصیل کرده‌تر و ثروتمندتر می‌شویم،

بنابراین e-Health نه تنها به یک تجربه به طور فزاینده رایج روزمره بدل می‌شود، بلکه یکی از پایه‌های مراقبت پزشکی در آینده و آشکارا به یک کسب کار چند میلیارد دلاری بدل خواهد شد که به ناگزیر بخشی از آن فریبکارانه خواهد بود.

اینباکس میل شما مملو از توصیه‌های پزشکی و فراورده‌های دارویی مشکوک است. که خوب باعث می‌شود ما دوباره به مسیو هوماس بازگردیم.

اما بوواری از او می‌آموزد که چگونه آرسنیک را که می‌خواهد با آن دست به خودکشی بزند، به دست آورد. در حالیکه اما بوواری در میان مرگ و زندگی دست و پا می‌زند، شوهرش نومیدانه "سعی می‌کرد لغت‌نامه پزشکی‌اش را جستجو کند، اما نمی‌توانست آن را بخواند." امروزه تنها کافی است به ویکی‌پدیا سری بزنید. و مدخل "مسمومیت با آرسنیک" را چک کنید. در آنجا هم تشخیص و هم درمان را خواهید یافت.

* لوچیانو فلورییدی صاحب کرسی پژوهشی فلسفه اطلاعات در دانشگاه هارتفوردشایر انگلیس و رئیس انجمن بین‌المللی کامپیوتینگ و فلسفه است.

همشهری آنلاین- لوچیانو فلورییدی*- ترجمه علی ملائکه